

Kijowski, Jerzy

Działalność Międzypartyjnej Komisji Porozumiewawczej w Ostrołęce w 1945 r. : materiały archiwalne

---

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 12, 281-296

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ŹRÓDŁA, OMÓWIENIA, SYLWETKI, RECENZJE**JERZY KIJOWSKI****Działalność Międzypartyjnej Komisji
Porozumiewawczej w Ostrołęce w 1945 r.
materiały archiwalne.**

Bardzo niewiele mamy publikacji źródłowych dotyczących powojennych dziejów miejscowości bądź gmin lub powiatów. Szczególnie odnosi się to do Ostrołeki i regionu gdzie dodatkowym utrudnieniem jest brak opracowań archiwalnych większości tych źródeł, a więc faktycznie niemożność korzystania z nich. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest brak jakiegokolwiek państwowej placówki archiwalnej na terenie obecnego województwa ostrołęckiego i rozrzucenie dokumentów po różnych placówkach głównie w Pułtuskach ale również w Warszawie i Otwocku. Stanowi to duże utrudnienie dla osób, które podejmują trud opracowania powojennej historii, przy czym dotyczy to zarówno profesjonalnych historyków, jak też regionalistów i osób piszących prace licencjackie bądź magisterskie.

Z tego też względu dość istotną moim zdaniem wartość historyczną mają zachowane protokoły z posiedzeń Międzypartyjnej Komisji Porozumiewawczej¹ w Ostrołęce z 1945 r. Należy pamiętać o tym, że na posiedzeniach tej komisji skupiającej osoby ze ścisłych kierownictw partii i stronnictw zapadało wiele ważnych i istotnych decyzji rzutujących na życie polityczne i gospodarkę miasta i powiatu. Prezentowane materiały to dziesięć protokółów, z których trzy pierwsze pisane są odręcznie, na „czystym” papierze o bardzo dobrej czytelności. Pozostałe siedem napisane są na maszynie. Oryginały ich są w posiadaniu autora, przekazane ponad 20 lat temu przez b. sekretarza Komitetu Powiatowego PZPR w Ostrołęce. Pierwszy protokół pochodzi z 25 kwietnia 1945 r. i dotyczy organizacyjnego posiedzenia komisji ostatni zaś z 18 grudnia 1945 r. Ponieważ posiedzenia nie są numerowane, trudno jest precyzyjnie określić, ile ich było w roku 1945. Co prawda na posiedzeniu w dniu 25 sierpnia podjęto decyzję o odbywaniu posiedzeń raz w tygodniu ale już w niecałe dwa miesiące później postanowiono odbywać je co dwa tygodnie. Znajduje to również swoje odzwierciedlenie w dwóch sprawozdaniach Urzędu Informacji i Propagandy w Ostrołęce

¹ Zwana ona również była Komisją Międzypartyjną, Komisją Mieszaną, Komitetem Porozumiewawczym Partii i Komitetem Porozumiewawczym Międzypartyjnym.

jednym za okres od 15 sierpnia do 1 grudnia i drugim miesięcznym za grudzień 1945 r. gdzie podane jest, iż posiedzenia komisji odbywają się dwa razy w miesiącu.² Najprawdopodobniej brakuje dwóch, trzech protokółów z listopada ewentualnie początków grudnia 1945 r. (Istnieje przerwa między 16 października a 18 grudnia). Natomiast odnośnie luki w protokołach między 29 kwietniem a 25 sierpnem możliwe są dwie hipotezy: brak pewnej ilości protokółów, bądź też, co jest bardziej prawdopodobne, brak posiedzeń komisji w tym okresie czasu. Wynikać to mogło z faktu, iż po zabiciu w dniu 11 maja 1945 r. I sekretarza KP PPR Jana Kędzierskiego, działalność PPR została faktycznie przerwana aż do lipca, kiedy to do Ostrołki przybyła z Warszawy grupa aktywu partyjnego celem odbudowy organizacji w mieście i powiecie. Jeśli więc nawet odbywały się w tym okresie jakieś posiedzenia komisji to jedynie z udziałem przedstawicieli PPS i SL. Podjęta przez autora penetracja w archiwach celem ewentualnego odnalezienia brakujących protokółów nie przyniosła rezultatu. Pierwszy protokół, który udało się odnaleźć pochodzi z 15 czerwca 1946 r.³ Protokoły umieszczone są w układzie chronologicznym. Zgodnie z wymaganiami edycyjnymi uwspółcześiono pisownię wprowadzając konieczne zmiany, w tym również w interpunkcji. Wyjaśnienia rzeczowe podane są w omówieniu i w przypisach.

Przekazując do druku protokoły posiedzeń Komisji Porozumiewawczej postaram się krótko omówić zasady jej działania i zakres podejmowanych decyzji. Postanowienia o powoływaniu takich komisji zapadły w dniu 24 listopada 1944 r. Wówczas to w Lublinie utworzona została Centralna Komisja Porozumiewawcza Stronictw Demokratycznych koordynująca współpracę czterech partii: Polskiej Partii Socjalistycznej, Polskiej Partii Robotniczej, Stronictwa Ludowego i Stronictwa Demokratycznego. Następnie sukcesywnie tworzone komisje wojewódzkie i powiatowe.⁴ Kierownictwa poszczególnych ugrupowań przekazały zalecenia dotyczące współdziałania do podległych sobie ogniw. Tak np. obradująca w dniach 25-26 lutego Rada Naczelna PPS w opublikowanym okólniku zaleciła pepeesowcom włączanie się do komisji międzypartyjnych podkreślając, że PPS „...jako najstarsza partia w Polsce musi być nosicielem idei współpracy, demokracji i wszelkie zatargi wynikające w terenie likwidować na płaszczyźnie porozumienia „⁵

² Szemat sprawozdawczy za okres od 15-go sierpnia do 1-go grudnia 1945 r., Archiwum Państwowe miasta stołecznego Warszawy (dalej APW), Urząd Wojewódzki Warszawski (dalej ŹWW), Urząd Informacji i Propagandy (dalej UI i P) w Ostrołęce, sygn. 4; UI i P w Ostrołęce, sprawozdanie za miesiąc grudzień, w posiadaniu autora.

³ APW, UWW, UI i P, sygn. 5, k.36

⁴ Wł. Góra, Polska Rzeczpospolita Ludowa 1944-1974, Warszawa 1975, s.60

⁵ B. Syzdek, Dokumenty odrodzonej PPS z lat 1944-1947, Materiały i Studia z Najnowszej Historii Polski, T.1, Warszawa 1965, s.192.

W Ostrołęce komisja utworzona została 25 kwietnia 1945 r. Wynika to z zachowanego protokołu, w którym stwierdza się fakt ukonstytuowania prezydium komisji. Wprawdzie pierwsze komórki PPS i SL powstały już na jesieni 1944 r. w już wyzwolonej, południowej części powiatu ostrołęckiego ale formalnie organizacje te zarejestrowały swe istnienie dopiero wiosną 1945 r.⁶ W skład komisji wchodziły początkowo tylko dwie partie tj. PPS i SL ponieważ, jak to wynika z protokołu zarówno PPR, jak i SD nie są zgłoszone w starostwie i „nie przejawiają żadnej działalności na terenie”.⁷ Pierwsze posiedzenie z udziałem przedstawicieli PPR miało miejsce kilka dni później tj. 29.4.1945. Pierwszym przewodniczącym komisji wybrany został Zygmunt Kwiatkowski ze Stronnictwa Ludowego a sekretarzem Walenty Broclawski z Polskiej Partii Socjalistycznej. Zmiana nastąpiła 18 grudnia 1945 r. Wówczas przewodniczącym wybrano Walentego Broclawskiego a sekretarzem Wiktora Załęskiego ze Stronnictwa Ludowego. Od 15 września wprowadzono funkcję wiceprzewodniczącego, którą objął Waclaw Wójtowicz z Polskiej Partii Robotniczej. Skład komisji nie był stały i ulegał zmianom. Ustalenie pełnych list uczestników poszczególnych spotkań jest nieco utrudnione, ponieważ nie we wszystkich protokołach podawany był skład uczestników a podpisy pod protokołami są nieczytelne. Poza tym niejednokrotnie podpisywał tylko przewodniczący i sekretarz komisji. Z ramienia PPS najwięcej bo aż 9 razy (na 10 posiedzeń ogółem) uczestniczył w ich obradach Walenty Broclawski, 4 razy Antoni Boguniecki (burmistrz Ostrołęki), 3 razy Bronowicz, i po razie: Antoni Dziergowski (przewodniczący Komitetu Powiatowego Polskiej Partii Socjalistycznej), Teodor Krakowiecki i Edward Dąbrowski, ze Stronnictwa Ludowego 4 razy Zygmunt Kwiatkowski, 3 razy Bronisław Olszewski, 2 razy Mieczysław Napiórkowski i Andrzej Chojnacki, i po razie Wiktor Załęski oraz Stanisław Krawczyk a z PPR 5 razy Waclaw Wójtowicz (I sekretarz Komitetu Powiatowego Polskiej Partii Robotniczej) i Tadeusz Krupiński (II sekretarz), 3 razy Edward Michalski i raz Pochmara. Stałymi uczestnikami posiedzeń komisji byli przedstawiciele Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego i Powiatowej Komendy Milicji Obywatelskiej⁸ oraz Powiatowego Urzędu Informacji i Propagandy.⁹ Poza tym w zależno-

⁶ Stronnictwo Ludowe zgłosiło swą działalność 3 marca, Polska Partia Socjalistyczna 22 marca, zaś Polska Partia Robotnicza dopiero 5 maja. Organizacje i stowarzyszenia społeczne, APW, UWW, U1 i P w Ostrołęce, sygn. 10

⁷ Protokół z posiedzenia Komisji Mieszanej Stronnictwa Ludowego i Polskiej Partii Socjalistycznej w Ostrołęce w dniu 25.4.1945 r., rękopis, (w posiadaniu autora)

⁸ Najczęściej był to kierownik PUBP Wasilewski i komendant Powiatowy MO Michał Michalski

⁹ „...na każdym posiedzeniu Komisji jest obecny tut. Urząd Inf. i Propagandy. Komisja Porozumiewawcza przyjmuje delegata tut. Urzędu jako wolnego słuchacza” (Szemat sprawozdawczy za okres od 15-tego sierpnia do 1-go grudnia 1945 r. APW, UWW, U1 i P sygn 4)

ści od podejmowanych tematów zapraszani byli przedstawiciele różnych urzędów i instytucji jak np. inspektor d/s świadczeń rzeczowych, Inspektor samorządowy, kierownik „Społem”, kierownik aprowizacji czy też intendent szpitala. W jednym z posiedzeń wziął udział starosta powiatowy Władysław Pstragowski (bezpartyjny). Tematyka posiedzeń komisji była różnorodna i dotyczyła zarówno spraw gospodarczych, jak też politycznych i personalnych. I tak np. z tematów gospodarczych podnoszona była sprawa zaopatrzenia miasta w chleb, świadczeń rzeczowych, reformy rolnej i akcji siewnej a z politycznych organizacja obchodów świąt i uroczystości, omówienie wypadków krakowskich i wydarzeń w Pardebon, opracowanie odezwy do oddziałów, które nie złożyły dotychczas broni i utworzenie komisji likwidacyjnej Armii Krajowej. I wreszcie w sprawach personalnych podejmowanych przez komisję w 1945 roku znalazły się ustalenia dotyczące kandydatur na stanowisko wice starosty, burmistrza i jego zastępcy, członków Zarządu Miejskiego, delegatów na zjazd uczestników walk podziemnych Polski oraz Komisji Rozdzielczej tj. dzielącej dary z UNRRA.

Jednym z poważniejszych problemów pracy komisji była skuteczność realizacji podjętych decyzji. Mimo, iż w posiedzeniach brali udział przedstawiciele ścisłych kierownictw partyjnych, nie zawsze realizowane były ustalenia, które tam zapadały. I tak np. z decyzji personalnych z posiedzenia komisji w dniu 27 kwietnia zrealizowane zostały dwie dotyczące obsady burmistrza i wice burmistrza, nie uwzględniono natomiast propozycji odnośnie trzech członków Zarządu Miejskiego.¹⁰ Potwierdzają to również niektóre fragmenty protokółów z posiedzeń komisji, jak np. z 25 sierpnia gdzie w punkcie pierwszym porządku obrad w sprawie protokołu z poprzedniego zebrania „... zabiera głos ob. Olszewski, który zwraca uwagę, że wysunięte na poprzednim posiedzeniu postulaty nie są realizowane, a z kolei w punkcie czwartym „Komisja postanowiła położyć nacisk, by uchwały Komisji były honorowane ...”¹¹

Protokół

z posiedzenia Komisji Mieszanej Stronnictwa Ludowego i Polskiej Partii Socjalistycznej w Ostrołęce w dniu 25.4.1945 r.

Porządek dzienny:

1. Zagajenie posiedzenia.
2. Sprawa wyborów kandydatów na urząd wice starosty.

¹⁰ Na posiedzeniu komisji postanowiono, że będą nimi: Aleksander Pojawa, Henryk Cieślak i Stanisław Mierzejewski a tymczasem na zebraniu wyborczym Miejskiej Rady Narodowej wybrani zostali: Antoni Krajewski, Franciszek Ogonowski i Lucjan Późniewski (protokół).

¹¹ Protokół posiedzenia międzypartyjnej Komisji Porozumiewawczej odbytego w dniu 25.8.1945, rękopis, w posiadaniu autora.

3. Obchód I i III maja.
4. Wybór kandydatów na burmistrza.

Po ukonstytuowaniu się prezydium komisji w osobach przewodniczącego ob. Kwiatkowskiego Zygmunta i sekretarza Broclawskiego Walentego komisja przystąpiła do właściwych obrad. Komisja zastanowiła się nad wciągnięciem do komitetu Stronnictwa Demokratycznego a także Polską Partię Robotniczą, lecz nie wiedząc nic o istnieniu danych stronnictw, których nie ma zgłoszonych w Starostwie powiatowym i nie przejawiają żadnej działalności na terenie postanowiono odłożyć tę sprawę do czasu możliwości skomunikowania się z danymi partiami.

W sprawie 1 maja i 3-go ostateczne ustalenie przełożono na dzień 29.4.1945. To samo w sprawie kandydatów vice starosty i burmistrza odłożono załatwienie tych kandydatów na dzień 27.4.45. Na tym posiedzenie zakończono.

Sekretarz komitetu
(podpis nieczytelny)

Przewodniczący komitetu
(podpis nieczytelny)

członkowie

(trzy podpisy nieczytelne)

Protokół
posiedzenia komitetu porozumiewawczego partii Stronnictwa Ludowego i Polskiej Partii Socjalistycznej w Ostrołęce w dniu 27.4.45 r.

Porządek dzienny.

1. Sprawa v. starosty
2. Sprawa wyboru Burmistrza
3. i zastępcy Burmistrza

Po przeprowadzeniu dyskusji między delegatami została ustalona kandydatura na vice starostę ob. Dąbrowskiego Edwarda czł. PPS. Na burmistrza delegaci PPS wysunęli tow. Bogunieckiego a na zastępcę tow. delegacji ze Stronnictwa Ludowego wysunęli tow. Załęskiego Wincentego¹² co zostało przyjęte. Na członków Zarządu Miejskiego bez dyskusji zostali wysunięci tow. z PPS Pojawa, Cieślak Henryk ZZK¹³ i Mierzejewski Stanisław ze Stronnictwa Ludowego.

¹² Pomyłkowo podane imię Wincenty, powinno być Wiktor.

¹³ ZZK - Związek Zawodowy Kolejarzy

Na tem posiedzenie zakończono i następane posiedzenie wyznaczono na dzień 29.4.45 r. godz. 13-ta

Sekretarzował
(podpis nieczytelny)

Przewodniczący
(podpis nieczytelny)

Członkowie komitetu
(dwa podpisy nieczytelne)

Protokół
posiedzenia Komitetu porozumiewawczego międzypartyjnego w Ostrołęce
w dniu 29.4.45 r. godz. 13-ta

Przybyli delegaci z partii P.P.S. i Str. Ludowego i oficer bezpieczeństwa publicznego, z P.P.R. nieobecni.

Porządek dzienny.

1. Omówienie urządzenia obchodów I-go, 3-go maja i święta żołnierza polskiego. Posiedzenie komisji zagaił tow. Kwiatkowski, który zreferował cel posiedzenia komisji.

W dyskusji zabiera głos towarzysz Dziergowski, który wyjaśnia, że pracownicy kolejowi nie będą mogli wziąć udziału w pochodzie w Ostrołęce motywując, że władze wojskowe nie zwolnią z pracy takowych i należałoby obchody tych świąt urządzić w zamkniętych lokalach. Tow. Dąbrowski stoi na stanowisku bezwzględnego urządzenia obchodów ulicznych. Tow. Górski porucz. bezpieczeństwa stawia wniosek bezwzględnego urządzenia obchodów ulicznych, wywieszenia flag narodowych na wszystkich budynkach.

Po przeprowadzeniu dyskusji ustalono, że obchody 1-go, 3-go maja odbędą się pod gołym niebem po ulicach miasta.

1. W pochodzie mają wziąć udział wszystkie organizacje polityczne i społeczne a także szkoły.
2. Zbiórka o godz. 11-tej rano do Kościoła na nabożeństwo.
3. Po nabożeństwie organizacje a także szkoły mają zbiórkę koło remizy straży pożarnej gdzie będą przemówienia.
4. Zagai wiec ob. starosta mówcy będą przemawiać kolejno Dąbrowski P.P.S. ob. Kwiatkowski Str. Ludowe P.P.R. wyznaczony będzie później a także i propagandowiec, wiec zamknie ob. Burmistrz.

5. Trasa została wyznaczona ul. Kopernika, Goworowska, Kilińskiego, plac 3-go maja gdzie przemówi nad grobem oficera wojsk Rosyjskich ob. Inspektor Szkolny Drozd.

Ten sam porządek ustalony został także na dzień 3-go maja z pewnymi zmianami w mówcach między którymi będzie przemawiał ob. Radomski dyrektor gimnazjum. W międzyczasie nadeszli delegaci z partii P.P.R. ob. Tabaka i Kędzierski. Na tem posiedzenie zakończono i następne wyznaczono na dzień 4-go maja godzina I 7-ta.

Protokół posiedzenia komisji porozumiewawczej partii P.P.S. przedstawiciele: Broclawski Walenty i Krakowiecki Teodor. P.P.R. Wójtowicz Wacław, Krupiński Tadeusz, Stronictwo Ludowe: Kwiatkowski Zygmunt, Krawczyk Stanisław, z ramienia władz: ob. Inspektor do świadczeń rzeczowych ob. Zapolski Aleksander i zastępca Inspektora Szerson Stanisław, z ramienia Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego ob. Kierownik Wasilewski.

Porządek dzienny:

1/ Współpraca partii w zakresie świadczeń rzeczowych.

2/ Wolne wnioski

Przewodniczy posiedzeniu przewodniczący Komisji Porozumiewawczej ob. Kwiatkowski. Protokół spisał sekretarz Komisji Porozumiewawczej Ob. Broclawski.

I

Zabiera głos Inspektor do spraw świadczeń rzeczowych ob. Zapolski, który referuje sprawę zaopatrzenia miasta w chleb z ramienia Apropowizacji, gdyż dowiedział się od razu po przyjeździe, że aprowizacja nie ma zapasów chleba a miasto chleba przydziałowego. Jednocześnie komunikuje, że zboże jest do podjęcia w mieście Mławie i otrzymał zapewnienie ob. Starosty na otrzymanie samochodu a w krótkim czasie sprowadzi zboże.

W dyskusji zabiera głos Kierownik Bezpieczeństwa Publicznego ob. Wasilewski, który dowodzi, że samochód starościński jest zepsuty i gdyby zmienić w danym samochodzie motor, to remont ten trwałby tylko dwa dni natomiast remont motoru będzie trwał do trzech tygodni i proponuje aby partie polityczne przysły z pomocą i zainteresowały się sprawą samochodów starościńskich bo jeżeli ob. Starosta ma samochód na przewożenie wódki dla monopolu miejscowego z Warszawy samochodem starościńskim, to tym bardziej musi być samochód dla przewiezienia zboża, co było faktem dn. 3. 8 1945 r. a także używa samochodu ob. Starosta do wyjazdów jak do narzeczonej.

Ob. Chojnacki dowodzi, że samochód starościński nie rozwiąże kwestii przywiezienia zboża a to dlatego, że dany samochód jest 1 1/2 tonowy i nie da rady przewieźć 100 m zboża. Kierownik ob. Wasilewski a także ob. Krupiński

stawiają wniosek o tym, że jeżeli ob. Starosta nie wywiązuje się ze swego stanowiska służbowego co do samochodów to trzeba zwrócić się do Rady Narodowej by Rada Narodowa decydowała o samochodach. Ob. Kwiatkowski ze swej strony wyjaśnia, że będąc w województwie dowiedział się, że samochodami zarządza jedynie starosta.

Po przeprowadzeniu dyskusji i naświetleniu sprawy o transporcie, że brak transportu hamuje prace Apropozycji. Na zapytanie ob. Kwiatkowskiego czy Inspektor do świadczeń rzeczowych nie mógłby wyjednać samochód u władz centralnych Inspektor wyjaśnia, że będzie się starał ale jest to wątpliwe. W zakończeniu Inspektor stawia wniosek ażeby partie wyłoniły komisje kontrolujące, gdyż chleb jest w bardzo złym gatunku a także i mąka, więc trzeba kontrolować piekarnie i młyny, by podnieść gatunek chleba.

Z dyskusji jaka się odbyła wyłonił się wniosek:

1. Ażeby delegacje partii wraz z Inspektorem do świadczeń rzeczowych zażądali od ob. Starosty natychmiastowego zmontowania samochodu i oddania go Inspektorowi do przewiezienia zboża z miasta Mławy.
2. Drugi wniosek Inspektora ażeby partie Łącznie wydelegowały sześćdziesiąt osób personelu pracowniczego dla uruchomienia biura świadczeń rzeczowych.

Na tym posiedzeniu zakończono.

Podpis nieczytelny.

Protokół

posiedzenia międzypartyjnej Komisji Porozumiewawczej, odbytego w dniu 25.8.1045 r. Początek posiedzenia o godz. 16-tej.

Na posiedzeniu obecni następujący przedstawiciele partii: P.P.R. ob. Krupiński i ob. Pochmara, P.P.S. ob. Broclawski i ob. Bronowicz, Stronnictwo Ludowe ob. Olszewski, z ramienia władz Kierownik Bezpieczeństwa Publicznego ob. Wasilewski i Pow. Komendy Milicji Obywatelskiej ob. Michalski.

Porządek dzienny:

1. Przeczytanie protokołu z poprzedniego zebrania.
2. Sprawa wysłania delegatów na zjazd uczestników walk podziemnych Polski.
3. Sprawa wyznaczenia stałego terminu posiedzeń Komisji Porozumiewawczej międzypartyjnej.
4. Sprawa wewnątrzno-organizacyjna Komisji Porozumiewawczej
5. Sprawa wydania wspólnej odezwy do oddziałów, które nie złożyły dotychczas broni.

Do p-ktu I-go

W sprawie protokołu z poprzedniego zebrania zabiera głos ob. Olszewski, który zwraca uwagę, że wysunięte na poprzednim posiedzeniu postulaty nie są wykonane. Ob. Wasilewski wnosi poprawkę do protokołu a mianowicie jest

opuszczone, że szofer może popełnić szwindel wyjmując jakąś część z samochodu.

Ob. Wasilewski dowodzi, że Starosta w dalszym ciągu utrudnia przydział samochodów na cele użyteczności publicznej, jak to miało miejsce z wyjazdem partii robotników na żniwa i słuszne jest by samochodami zarządzała Rada Narodowa.

II

W sprawie przywiezionego zboża przez Inspektora Świadczeń Rzeczowych z Mławy, Komisja Porozumiewawcza stwierdziła, że ze strony Inspektora była popełniona lekkomyślność lub nadużycie, gdyż Inspektor powiedział, że 1 m żyta będzie kosztował 34 zł, a w końcu obliczono, że 1 m żyta kosztował 60 zł. Następnie na 60 metrów żyta było 7 m odpadu i dlatego 1 kg chleba trzeba było sprzedawać po 5 zł. Przewóz kosztował 17 000 zł. Komisja stanęła na stanowisku, że starosta powinien przeprowadzić dochodzenie czego nie uczynił. Inspektor w ogóle nie ma czasu na urzędowanie i kontyngentu nie ściąga gdyż stale pije i partie polityczne muszą przeprowadzić kontrole. Ob. Bronowicz dodaje, że koszty przewozu tego żyta były dużo wyższe od normalnych. Ob. Broclawski stawia wniosek aby władze Milicji a także Bezpieczeństwa Publicznego przeprowadziły w sprawie przywiezienia żyta z Mławy dochodzenie, który to wniosek Komisja Porozumiewawcza przyjęła.

III

Ob. Krupiński stawia wniosek aby Komisja Porozumiewawcza zwróciła się do ob. Starosty z prośbą o usprawnienie transportu w dalszym sprowadzaniu zboża i powiadomienie Komisji Porozumiewawczej o poczynionych przez siebie krokach. Komisja Porozumiewawcza zwróciła się także do ob. Kierownika Bezpieczeństwa Publicznego aby Władze Bezpieczeństwa zainteresowały się ciężarówką prywatną, która kursuje między Ostrołęką a Warszawą, z tym aby właściciele ciężarówki swój samochód na jeden dzień w tygodniu oddali na użytek aprowizacji.

IV

W sprawie punktu 2,3 i 4 Komisja uchwaliła termin posiedzenia raz w tygodniu z początkiem obrad o godz. 15-ej. W sprawie p-ktu 4-go Komisja postanowiła położyć nacisk by uchwały Komisji były honorowane. W sprawie wysłania delegatów na zjazd uczestników walk z okupantem Komisja podzieliła, 2-u delegatów wysłać P.P.R. 1 - Stronictwo Ludowe i 1-go P.P.S. W sprawie p-ktu 5-go Komisja postanowiła wystosować odezwę do oddziałów,

które nie złożyły broni. Odezwę zredagować polecono ob. Krupińskiemu, przedstawicielowi P.P.R., która to odezwa będzie przeczytana na następnym posiedzeniu Komisji uzgodniona. Po uzgodnieniu będzie podpisana przez wszystkie czynniki społeczno-polityczne.

Następne posiedzenie wyznaczono na dzień 30.8.1945 r. godz. 17-ta. Na tym posiedzeniu zakończono.

Podpisy nieczytelne.

Protokół

z posiedzenia Międzypartyjnej Komisji Porozumiewawczej, odbytego dnia 5.9.1945 r. Początek posiedzenia o godz.16-ej.

Na posiedzeniu obecni następujący przedstawiciele partii: Stronnictwo Ludowe ob. Olszewski, Kwiatkowski i ob. Chojnacki, P.P.S. - ob. Brociański i ob. Bronowicz, P.P.R. - ob. Wójtowicz i ob. Michalski, z ramienia władz: Kierownik Spółem ob. Kurzepa Jan, ob. Starosta Powiatowy i ob Olech - Inspektor Samorządowy.

Przewodniczy ob. Kwiatkowski.

Porządek dzienny:

1. Odczytanie protokołu.
2. Wybranie Komisji rozdzielczej.
3. Omówienie wypadków krakowskich.
4. Obchód święta spółdzielczego.
5. Wolne wnioski.

I

Po przeczytaniu protokołu Komisja Porozumiewawcza dla uzgodnienia z ob. Starostą wszystkich niedociągnięć zawartych w protokole a poczynionych przez Starostwo, postanowiła powołać delegację, w skład której mają wejść przedstawiciele partii (po jednym z każdej), a mianowicie ob. Kwiatkowski, ob. Wójtowicz i ob. Bronowicz.

II

Ob. Kurzepa zreferował sprawę obchodu święta spółdzielni. W dyskusji jaka się wyłoniła Komisja wypowiedziała się, że na ufundowanie sztandaru spółdzielczego jest za mało czasu, a także na urządzenie jakiegoś obchodu. Postanowiono wydać ulotkę i polecono zająć się całą pracą związaną z obchodem tego święta, kierownikom spółdzielni, prezesowi spółdzielni Olechowi i kierownikowi Informacji i Propagandy Powiatowej.

III

Wpłynął wniosek nagły ob. Wójtowicza w sprawie urządzenia wieceu wyjaśniającego o dekreście reformy rolnej.

IV

W sprawie wyboru komisji rozdzielczej, Komisja postanowiła powołać komisję rozdzielczą w następującym składzie: 1 delegata spośród Powiatowej Rady Narodowej, 1 ze Związku Samopomocy Chłopskiej, Kierownika Biura Rolnego i po 1-ym przedstawicielu z partii politycznych.

V

W sprawie ekscesów żydowskich w Krakowie¹⁴ postanowiono napisać rezolucje od partii politycznych i organizacji społecznych, która po uzgodnieniu na następnym posiedzeniu Komisji Porozumiewawczej zostanie wysłana do władz centralnych w Warszawie. W tejże sprawie były zgłoszone przez poszczególne delegatów uwagi, że cały szereg różnych kanałii volkdeutschow i innych chodzi bezkarnie np Rauch, Wojtkiewicz¹⁵ i inni. Delegacja Komisji jaka została wybrana będzie interweniowała w Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego.

VI

Na zarzuty postawione w poprzednim protokole ob. Starosta wyjaśnił, że samochody oddał do dyspozycji kierownictwa akcji żniwnej. Wobec czego zarzuty owe nie mają zupełnie uzasadnienia.

Na zakończenie postanowiono wniesione poprawki w protokole zbadać i wnieść je na przyszłe posiedzenie.

(podpisy nieczytelne)

¹⁴ Chodzi tu o wydarzenia z 11 sierpnia 1945 r. w Krakowie kiedy to tłum zaatakował synagogę i domy zamieszkałe przez ludność żydowską. Był to jeden z pogromów i prób pogromów Żydów, jaki miał miejsce w tym czasie w Polsce. Oprócz Krakowa do podobnych zająć doszło m.in. w Radomiu, Miechowie, Rabce i Chrzanowie.

¹⁵ Juliusz Wojtkiewicz był oficjalnie volksdeutchem (matka jego żony była Niemką) i tłumaczem gestapo, w rzeczywistości zaś członkiem tajnej organizacji podziemnej ściśle współpracujące z AK ratującym życie wielu Polakom poprzez ostrzeżenie ich przed grożącym aresztowaniem.

Protokół

z posiedzenia Międzypartyjnej Komisji Porozumiewawczej, odbytego dnia 15.9.1945 r.

Początek posiedzenia o godzinie 16-tej.

Na posiedzeniu byli obecni następujący przedstawiciele partii: Stronnictwo Ludowe - ob. Napiórkowski, P.P.S. - ob. Broclawski i ob. Boguniecki, P.P.R. - ob. Krupiński i ob. Michalski, z ramienia władz - Komendant Pow. Milicji Obyw. ob. Michalski i przedstawiciel Bezpieczeństwa Publicznego oraz przedstawiciele innych organizacji społecznych. Porządek dzienny:

1. Zorganizowanie wiecu protestacyjnego w sprawie wyroku w zajściu w Pardebon.
2. Wolne wnioski.

I

Przewodniczy ob. Michalski, który zreferował niesłuszność wydania wyroku w Pardebon na Polaków.

W dyskusji nad referatem ob. Michalskiego zabierają głos delegaci i między innymi ob. Wójtowicz proponuje zwołać wiec w piątek - dzień targowy - w dniu 21 września 1945 r. Po dyskusji wybrano mówców do przemówień na wiecu: Stronnictwo Ludowe - ob. Błoński, P.P.S. - ob. Broclawski, P.P.R.- ob. Krupiński i z ramienia szkolnictwa - ob. Inspektor Szkolny Nowicki, a także uchwalono wysłać rezolucje protestacyjne w sprawie wyroku od partii politycznych.

II

W wolnych wnioskach poruszona była sprawa Urzędu Świadczeń Rzeczowych, w którym to był Kontroler Ob. Okuński, który stwierdził wielkie niedokładności w urzędowaniu. Komisja postanowiła by wszystkie partie przeprowadziły usilną propagandę wśród rolników na rzecz świadczeń rzeczowych a najbardziej Stronnictwo Ludowe.

Ob. Krupiński stawia wniosek aby wybrać zastępcę przewodniczącego Komisji Porozumiewawczej i został wybrany ob. Wójtowicz a posiedzenia Komisji uchwalono co dwa tygodnie we wtorki.

Na tym posiedzenie zakończono.

(dwa podpisy nieczytelne)

Protokół

z posiedzenia Międzypartyjnej Komisji Porozumiewawczej, odbytego dnia 3.10.1945 r.

Początek posiedzenia o godzinie 14-tej.

Na posiedzeniu obecni następujący przedstawiciele partii: Stronnictwo Ludowe -

ob. Kwiatkowski i ob. Olszewski Br., P.P.S. - ob. Broławski i ob. Boguniecki, P.P.R. - Krupiński i Wójtowicz, ob. Janiszewski - Kierownik Informacji i Propagandy i ob. Koc - P.U.B.P. oraz Gołębiowski z Pow. Urzędu Apropowizacji.

Porządek dzienny:

1. Powołanie Komisji Likwidacyjnej A.K.
2. Urządzenie akademii rocznicy Pow. Milicji Obyw.

I

W sprawie powołania Komisji Likwidacyjnej A.K. referuje ob. Koc Kierownik P.U.B.P., który proponuje by powołać Komisję w skład której weszliby następujący przedstawiciele: ob. Starosta, ob. Burmistrz, Przewodniczący Powiatowej Rady Narodowej, Kierownik P.U.B.P. oraz dwóch oficerów z oddziałów A.K. Ob. Koc zaznacza, że ob. Starosta obowiązany jest wydawać dowody osobiste tym zgłaszającym się z A.K., którzy dotychczas posługiwali się cudzymi dowodami. W dyskusji zabiera głos ob. Krupiński, który wypowiada się za powołaniem takiej komisji ale jednocześnie wątpi, czy takie powołanie Komisji Likwidacyjnej przez Komisję Międzypartyjną jest prawne. Po wyjaśnieniu zapadła uchwała, by taką Komisję powołać i by ta Komisja zwróciła się do księży, by ci z ambony zaapelowali do tych co posiadają broń, by się zgłosili do Komisji Likwidacyjnej.

II

W wolnych wnioskach poruszone były sprawy aprowizacji, a mianowicie oddawania mleka na rzecz szpitala i sierocińca. W dyskusji nad tą sprawą udzielił wyjaśnienia ob. Gołębiowski, Kierownik Apropowizacji. Po ogólnej dyskusji postanowiono cały wysiłek skierować na front świadczeń rzeczowych, przeprowadzić jak najszerszą agitację wśród rolników, by oddali kontyngent a spółdzielnia ze swej strony jak najsprawniej rozprowadzała wśród rolników towary premiowe.

(nieczytelne podpisy sekretarza i przewodniczącego)

Protokół

z posiedzenia Międzypartyjnej Komisji Porozumiewawczej odbytego w dniu 16.X.1945 r. Przewodniczy na posiedzeniu ob. Kwiatkowski - przewodniczący Komisji Porozumiewawczej.

Obecni na posiedzeniu: z partii P.P.S. ob. Broławski, ob. Boguniecki, ob. Bronowicz, z P.P.R. ob. Wójtowicz, ob. Michalski, ob. Janiszewski - kierownik Informacji i Propagandy i ob.

Drzęk - intendent szpitala.

Porządek dzienny:

1. Sprawa akcji siewnej.
2. Wolne wnioski.

I

Sprawę akcji siewnej referuje ob. Kwiatkowski i stawia wniosek aby zboże, które jest przywiezione na rachunek świadczeń rzeczowych żeby go nie wywozić, a wydać na zasiew a conto zboża siewnego, które jest przydzielone tutejszemu powiatowi przez województwo z tym, że województwo sobie potraci z przydzielonego zboża. Komisja Porozumiewawcza uzasadnia swój wniosek tym, że okres siewny już się kończy a zboża siewnego powiat dotychczas nie otrzymał więc rolnictwo nie może dalej czekać bo nie obsiano by pól. Do wniosku ob. Wójtowicz dodaje by nie pominąć w przydziale zboża tych co otrzymali działki.

II

W sprawie kartofli z kontyngentu ob. Boguniecki stawia wniosek aby kartofle przydzielić wszystkim zarejestrowanym poszukującym pracy, a także i członkom rodzin pracujących. Komisja po dyskusji wniosek przyjmuje i postanawia zwrócić się do władz odpowiednich w związku z przydziałem kartofli.

III

W sprawie interpelacji ob. Gołębiewskiego - kierownika aprowizacji na poprzednim zebraniu z dnia 15.IX.1945 r. o przydziałach prowiantu przez aprowizację dla szpitala wyjaśnienie złożyła ob. Drężek - intendentka szpitala. Po przeprowadzonej dyskusji nad sprawozdaniem ob. Drężek Komisja Porozumiewawcza postanowiła wyłonić z siebie komisję, która przeprowadzi lustrację warunków gospodarczych w szpitalu. Ob. Kwiatkowski proponuje aby aprowizacja przydzielała prowiant dla szpitala awansem. Partie obowiązane są zgłosić swych kandydatów do komisji do dnia 18.X.1945 r.

IV (wolne wnioski)

Ob. Boguniecki kwestionuje pobieranie przez Spółdzielnię 5-ciu zł kalkulacji handlowych jako za wysokie. Komisja postanowiła przekazać Radzie Narodowej (powinno być Nadzorczej - pm. J.K.) Spółdzielni dla zbadania powyższej sprawy. W sprawie zboża siewnego uchwalono wyciąg z protokołu przesłać do ob. Starosty Powiatowego, aby ob. Starosta zwrócił się w tej sprawie do odpowiednich władz. Po wyczerpaniu porządku dziennego i wolnych wniosków przewodniczący zamknął posiedzenie.

Na wniosek pb. Bronowicza w sprawie nie pobierania osiowego przez Dyрекcję Kolei od artykułów przydzielonych na świadczenia premiowe gdyż spółdzielnia nie jest w stanie wylądować i zwieźć dany towar ciągu sześciu godzin. Komisja Porozumiewawcza wniosek przyjmuje i postanawia poprzeć Spółdzielnię wystąpieniem do odpowiednich władz.

Protokół

z posiedzenia Komisji Porozumiewawczej w dniu 18.XII.1945 r.

Obecni: P.P.S. ob. Boguniecki Antoni, ob. Broclawski Walenty, S.L. ob. ob. Chojnacki Andrzej, Załęski Wiktor, P.P.R. ob. Wójtowicz Waclaw i Krupiński Tadeusz.

Porządek obrad:

- 1/ Wybory przewodniczącego Komisji
- 2/ Sprawa wyboru Miejskiej Rady Narodowej
- 3/ „ aprowizacji
- 4/ „ uzupełnienia komisji U.N.R.R.A.
- 5/ Wolne wnioski.

pkt I.

Przewodniczącym Komisji Porozumiewawczej został jednogłośnie wybrany o. Broclawski Walenty P.P.S., a sekretarzem O. Załęski Wiktor S.L.

pkt II.

Skład Miejskiej Rady Narodowej uzgodniono w następującym porządku w liczbie 16 członków.

Burmistrz	1
P.P.S	3
P.P.R	3
S.L.	2
Związku Nauczycielstwa	1
Samopomocy Chłopskiej	1
Cechów	1
Związków Zawodowych	2
Związki młodzieżowe	2

Przewodniczący M.R.N.- P.P.R-wiec. Zastępca przewodniczącego P.P.S-owiec. Skład Prezydium z trzech stronnictw politycznych po jednym. Skład Kolegium Zarządu 2-ch z partii P.P.S. Burmistrz miasta z P.P.S., Vice burmistrz S.L.

pkt III

Sprawa aprowizacji jest odroczone do następnego posiedzenia.

pkt IV

Komisja Porozumiewawcza na wniosek ob. Wójtowicza postanowiła dokooptować do Komitetu Rozdzielczego jako organ kontrolujący w liczbie trzech: z P.P.R. jednego, z Urzędu Bezpieczeństwa jednego, z Milicji Obywatelskiej jednego dla sprawiedliwego podziału darów. Po za tym na wniosek ob. kierownika U.B. o przydzielenie 10-ciu ubrań wojskowych zgadza się, lecz żądanych 2-tu ubrań cywilnych dla rodzin odmawia się, a tylko na indywidualne podania gdyż przy takim rozkładzie mogą z dwóch źródeł przydziału korzystać dane rodziny.

pkt V (wolne wnioski)

Ob. Napiórkowski - wójt gm. Rzekuń poruszył sprawę zabranego świniaka ze wsi Borawe gm. Rzekuń w miesiącu lipcu br. i do dziś dnia nie zostało zapłacone za wyżej wspomnianego świniaka. Wobec powyższego Komisja postanowiła na najbliższe posiedzenie wezwać ob. Kierownika U.B.P. z kwitami zapłaty rachunków i ob. Kierownika Spółdzielni dla wyświetlenia sprawy i uregulowania rachunków za pobrany kontyngent przez jedną ze stron w tej sprawie zainteresowanych.

Po wyczerpaniu obrad i wolnych wniosków przewodniczący zamknął posiedzenie.

Sekretarz Kom. Porozum.

Przewodniczącą Kom. Porozum.